

Notat

MILJØMINISTERIET

By- og Landskabsstyrelsen

J.nr. DEP 401-00200

Den 11. april 2008

Bidrag til besvarelsen af FMPU nr. 180 (alm. del) stillet af Ida Auken (SF)

Spm 180

Wilhelm-udvalget blev nedsat som en direkte konsekvens af OECD's anbefalinger i 1999. Vil ministeren på den baggrund give en særlig grundig uddybning i relation til Wilhelm-rapportens anbefalinger fra august 2001 i henhold til de relevante anbefalinger fra OECD?

Svar

Wilhelm-udvalget blev nedsat med udgangspunkt i forventninger til Danmarks naturpolitik som følge af FN's konvention om den biologiske mangfoldighed, EF's Fuglebeskyttelsesdirektiv, EF's Habitatdirektiv og OECD's 1999 vurdering af Danmarks miljøindsats.

Wilhelmudvalget afrapporterede i 2001 i enighed med ca. 90 anbefalinger for den fortsatte indsats for at sikre biologisk mangfoldighed, herunder værdifulde og sårbare naturområder. Wilhelm-udvalget lagde i sine anbefalinger stor vægt på, at indsatsen for naturen og Danmarks biodiversitet i første omgang sikrer og bevarer eksisterende naturværdier gennem effektiv beskyttelse og pleje, før man anvender ressourcer på ny natur.

Regeringen har – bl.a. på baggrund af disse anbefalinger – siden 2001 styrket indsatsen for natur og biodiversitet markant. Regeringens indsats sigter både imod at beskytte eksisterende naturværdier og mod genopretning af natur. Der er samlet set tale om det største naturgenopretningsprojekt i danmarkshistorien.

Det er dog vigtigt at understrege, at tilbagegangen for naturen er sket over en lang periode. Det er derfor nødvendigt med en langvarig og vedholdende indsats for at rette op på fortidens synder. Derfor indgår det også i regeringens grundlag, at der skal udarbejdes en samlet, landsigtet plan for naturen i Danmark.

Blandt Wilhelm-udvalgets mange anbefalinger fremhævede udvalget dengang nedenstående 9 anbefalinger som de højst prioriterede. Regeringens indsats på det naturpolitiske område tager udgangspunkt i disse 9 højt prioriterede anbefalinger, sådan som det fremgår af nedenstående oversigt.

Wilhelmudvalgets anbefalinger	Regeringens initiativer
1. Styrkelse af naturplejeindsatsen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Regeringen har arbejdet for at målrette indsatsen for naturen. Fokus på plejekrævende Natura 2000 områder er øget. Mere end 180.000 ha med plejekrævende enge, overdrev m.v. vurderes dog, som følge af bl.a. tilgroning, fortsat at mangle tilstrækkelig naturpleje. Med miljømilliarden er der sket en markant opprioritering af bl.a. naturgenopretningsindsatsen, jf. også pkt. 6. 2. Ifølge regeringens lov om miljømål skal der udarbejdes hhv. vandplaner og Natura 2000-planer med mål og indsatsplanlægning. Planerne skal være færdige ved udgangen af 2009 og indgå i grundlaget for en opprioriteret indsats på natur- og miljøområdet. 3. Det er regeringens ønske, at fremtidige generationer skal have mindst samme glæde af naturen, som vi har i dag, og at den økonomiske vækst ikke trækker voksende belastning af natur og miljø med sig. Som det fremgår af regeringsgrundlaget vil regeringen inden udgangen af 2009 udarbejde en samlet plan for Danmarks Natur. Denne plan vil bidrage til at opfylde dette ønske. 4. Regeringen vil fremlægge en strategi for, hvordan naturområderne blive mere tilgængelige for befolkningen i fuld respekt for naturværdierne.
2. Sikring af naturskov, udlægning af 10 % af skoven til biologisk mangfoldighed	<ol style="list-style-type: none"> 1. Regeringen har i det nationale skovprogram fastlagt målsætningen om, at 10 % af det samlede skovareal skal have natur og biologisk mangfoldighed som det primære driftsformål inden 2040 (biodiversitetsskov). 2. Efter det nationale skovprogram skal staten have udlagt 10 % af statsskovene som biodiversitetsskov senest i 2010. 3. Regeringen har vedtaget en ny skovlov i 2004, hvor skovejeren har bedre mulighed for at tage hensyn til naturen. 4. Med den nye lov er det bl.a. bestemt, at de naturmæssigt særlig værdifulde skove kan registreres og sikres gennem målrettet formidling eller konkrete aftaler. Dette arbejde er i gang, og der forventes at være mulighed for at søge om tilskud til sikring af de naturmæssigt særlig værdifulde skove 1. september 2008. 5. Med loven er det yderligere bestemt, at skovnaturtyper i Natura 2000 områderne skal sikres gennem aftaler eller pålæg.
3. Naturhensynet i tilskudsordninger til landbruget fremmes fortsat	<ol style="list-style-type: none"> 1. Regeringen vil med den forestående fornyelse af landdistriktsprogrammet for perioden 2009-2013 fortsat fremme mulighederne for at støtte natur- og miljøhensyn. Med det seneste landdistriktsprogram for årene 2007 og 2008 vil man opretholde 98.000 ha med MVJ-tilskud. 2. Regeringen vil øge indsatsen for naturbeskyttelse og beskyt-

	<p>telse af vandmiljøet fra 2009, og har i regeringsgrundlaget lagt op til, at 75 % af midlerne i landdistriktsprogrammet anvendes til natur- og miljøformål, herunder ikke mindst til naturvenlig drift i Natura 2000 områder og til en indsats i forhold til vandrammedirektivet. Dermed anvender regeringen det maksimale beløb til naturformål, der er muligt indenfor EU-forordningen.</p>
4. Bufferzoner omkring særlig sårbar natur	<ol style="list-style-type: none"> 1. Regeringen har med VMPIII aftalen fra 2004 udmeldt, at der skal udlægges 50.000 ha randzoner langs vandløb og omkring søer frem mod 2015. De første 30.000 ha frem mod 2009 og yderligere 20.000 ha frem mod 2015. Udviklingen er ikke hidtil gået som forudsat, hvorfor tilskuddet til randzoner er øget fra 750 kr/ha til nu 1200 kr/ha. 2. Desuden skal der efter VMPIII-aftalen fra 2004 udlægges 300 meter beskyttelseszoner omkring særlig sårbar natur med henblik på navnlig at sikre den sårbare natur mod ammoniakforurening. I forbindelse med lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, der trådte i kraft 1. januar 2007, har regeringen fastlagt, at der ikke må etableres anlæg for mere end 15 dyreenheder, hvis anlægget helt eller delvis ligger indenfor, eller der er mindre end 300 meter fra anlægget til de naturtyper, som også indgik i Wilhjelm-udvalgets anbefaling fra 2001. I denne bufferzone på 300 meter må ammoniakudslippet fra stald og lager ikke forøges. Men regeringen er gået videre: I en afstand af 300-1000 meter fra de sårbare naturområder må merbelastningen i naturområderne ikke overskride en række nærmere fastlagte – og lave – kvælstofniveauer. 3. I forbindelse med den midlertidige ophævelse af forpligtelsen til at lægge brak i 2008, har regeringen tilkendegivet, at der skal gennemføres initiativer, som neutraliserer de miljømæssige konsekvenser. I regeringens indsatsplan er et af tiltagene en tilskyndelse til at etablere nye eller fastholde eksisterende randzoner. Jordbrugere skal udlægge mindst 90 % af bedriftens randzoner langs Natura 2000 områder mod at få bedriftens kvælstofkvote forhøjet. For at sikre en neutral effekt på kvælstofudvaskningen skal der samtidig udlægges efterafgrøder, som ikke kan erstattes af vintergrønne marker.
5. Etablering af nationale naturområder	<ol style="list-style-type: none"> 1. Regeringen har siden 2002 gennemført pilotprojekter for nationalparker over hele landet. 2. Den første nationalpark – Nationalpark Thy – forventes oprettet i sensommeren 2008. Endvidere er forberedelser i gang med henblik på oprettelsen af yderligere 4 nationalparker på land, nemlig Mols Bjerge, Skjern Å, Vadehavet og Kongernes Nordsjælland.
6. Mere natur i og omkring vandløbene	<ol style="list-style-type: none"> 1. Regeringen vil sikre en langsigtet forbedring af vandmiljøet i vore åer, søer og fjorde og ved vore kyster. 2. Regeringen har med VMP III-aftalen fra 2004 sigtet mod at

	<p>sikre et rent vandmiljø og en rig natur. Der skal frem mod 2015 udlægges bl.a. 50.000 ha randzoner langs vandløb og omkring søer, jf. bemærkningerne under nr. 4.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Regeringen sigter med VMPIII-aftalen fra 2004 mod, at der etableres 4.000 ha vådområder 4. EU har ophævet forpligtelsen for landmænd til at lægge brak for 2008, hvilket forventes at føre til opdyrkning af 25-50.000 hektar. Regeringen gennemfører en indsatsplan, der skal neutralisere de negative konsekvenser for miljø og natur, som EU's beslutning om at ophæve forpligtelsen til at braklægge medfører. Indsatsplanens hovedelementer er en forhøjelse af kravet om efter-afgrøder med 4 %, en styrket tilskyndelse til at etablere randzoner, en informationskampagne om at skåne naturen og en vejledning om at holde igen med sprøjtemidler på brakarealer. Fødevareministeriet og Miljøministeriet vil løbende følge op på de iværksatte initiativer for at sikre at miljømålene nås. 5. Med miljømilliarden er der sket en opprioritering af bl.a. naturgenopretningsindsatsen, herunder med etablering af søer og andre vådområder. 6. Regeringen fremlægger nye natur- og vandplaner, der skal sikre mere og bedre natur og renere vand. Regeringen vil afsætte og investere yderligere 1 mia. kroner i perioden 2010-2013, så vi kan løse de kommende års opgaver indenfor naturgenopretning, klimatilpasning og vandmiljø. 7. Regeringen vil fremlægge konkrete forslag til, hvordan de nye vandmiljømål skal nås omkostningseffektivt og målrettet i en Vandmiljøplan IV, herunder ved ekstensivering af landbrugsdriften i ådale. 8. Regeringen vil inden udgangen af 2009 fremlægge en samlet plan for, hvordan vi i kraft af indsatsen i forhold til Natura 2000 områder og vandrammedirektivet får flere naturarealer af høj kvalitet i Danmark.
<p>7. Etablering af forsøg med naturområder på havet</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. I flere af de nationalparkområder, der arbejdes videre med, indgår hav-arealer, fx Vadehavet. 2. Nationalparkloven åbner muligheder for at der senere kan udpeges flere nationalparker, herunder på havet. Udnyttelsen af disse muligheder vil bl.a. blive vurderet i forbindelse med gennemførelsen af EU's nye havstrategidirektiv. 3. Beskyttelsen af havets natur er i øvrigt videreført inden for rammerne af miljømålsloven i form af supplerende udpegninger af marine Natura 2000 områder samt vand- og Natura 2000 planlægningen.
<p>8. Naturovervågning</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miljøministeren har i 2004 etableret det nationale overvågningsprogram for vand og natur (NOVANA) og iværksat dette program. Overvågningen af biodiversiteten er de senere år således blevet styrket. 2. Regeringen har i maj 2007 orienteret Folketinget om princip-

	perne for et nyt overvågningsprogram, som skal erstatte NOVANA.
9. Naturkvalitetsplanlægning	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miljøministeren opfordrede i Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen 2009 til, at naturkvalitetsplanlægningen indgår som redskab i kommunernes planlægning. 2. For Natura 2000 områderne udarbejder staten i henhold til miljømålsloven Natura 2000 planer og vandplaner, der skal foreligge ultimo 2009. 3. Der er udviklet et lignende redskab til planlægning for alle beskyttede naturområder baseret på naturkvalitet, som kan anvendes, når kommunerne afvejer forskellige interesser i planlægningen, sikrer et vidensbaseret grundlag for administration og prioritering af anvendelse af naturforvaltningsmidler, og som kan udgøre et strategisk grundlag for at beskytte og øge naturværdierne.